עד ב מיי פיג מאל טוממע עד ב מיי פיי מהלי איסורי ביאה הלייא סמג לאיון קיא טוי"ד סי' קלד ועי' במ"מ: עה ג מיי' שם הלי"ט סמג שם עוש"ע שם סעי' ע וע' במ"מ הלי"א שהניח להרמב"ם בל"ע שלא השהיל דין דהרחיקה

לידתה: עו ד מיי' פ"א מהל' מחוסרי קר למי פ ט למול מחוקלי כפרה הלי ו ז: עד ה מיי פ"י מהלי איסורי ביאה הל"ז [ופ"ג מהלי מטמאי משכב ה"ט] סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קלד סעי

יא: עה וז מיי שם הל"ו: עוד די היי שם הליית מתג שם עום ח מיי שם הליית מתג שם עום שם מעיף ח: ב ט מיי שם הליין טום ״ע שם

סעי' י: פא י כ מיי' פ"א מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ז:

פירוש רב האי גאוו פרחתו. פי' מלח בלשון מקרא ופדחת בלשון חכמים:

תום' הרא"ש (המשר) ספיקא הוי איצטריך קרא למעוטי ספיקא. ומשני קסבר האי תנא כוי בריה בפני עצמו הוא. וכן בפ״ק דחגיגה דקאמר כל זכורך להוציא טומטום ואגדרוגינוס וקאמר בשלמא אנדרוגינוס בריה בפני עצמו הוא אלא טומטום ספיקא הוי מכלל דבריה דקאמ' בריה ממש ולא כמו בריה דר' יוסי. ומיהו בתוספתא דמס׳ ביכורים בריה בפני עצמה הוא ולא יכלו זכמים לעמוד עליו ולהכריע אם איש או אשה אבל טומטום אם איש או אשר אבל טומטום אינו כן אלא או ספק איש או ספק אשה מכלל דאנדרוגינוס לאו ספקא הוא וי״ל לדעולם ספיקא הוא אלא דאין ספיקו ספיקא הוא אא האין מטיקה כעין ספיקא דטומטום ראנדרוגינוס אין בו הכרעה לידע אם איש או אשה לפי שכולם שוין אבל טומטום יש שהוא זכר ויש שהוא נקבה וספיקא יכול להתברר שאם יספיקא יכול לותברו שאם יקרעימצא זכר או נקבה ונפקא מינה אם קדש אשה או נתקדש ונקרע ונפקא מינה ג"כ לגבי שופר וכיוצא בו כדאמרי׳ אנדרוגינוס מוציא את מינו טומטום אינו מוציא לא את מינו ולא את שאינו מינו: שנאמר מזכר ועד נקבה זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס. ותימה כיון דאנדרוגינוס ספיקא הוי יאנו דוגינוס טפיקא הדי איצטריך קרא למעוטי ספיקא דהכי פריך בפ' אלו מומין בבכורות גבי אנדרוגינוס ופ' בתרא דיומא גבי כוי ובכריתות פרק דם שחיטה ובפ״ק דחולין בי תחלת הציהוב ש שבזה בשלמא טומ איצטריך שיש מהן זכר מהן נקבה ופטרו כשהוא ספק אפילו אם יקרע אח״כ ויתברר ספיקו למפרע אח"כ ויוובוד טפיקו למנויין וכן גבי קפץ אחד מן המנויין לתוכו כולן פטורין דממעט עשירי ספק ולעיל גבי קדמה בהרת לשער לבן דדריש ליה מקרא בסוף נזיר איצטריך קרא בין אבסון פרי א בסון קיא לאורויי לן בספק הנארע מה יהא דינו אבל באנדרוגינוס אין בו שום ספיקא שכולן שוין יגבי שמיא גליא אם הוא זכו אם נקבה וי"ל דהא דמיעטיה אם נקבה וייל דהא דמיעטיה הכא לאו משום ספיקא דספיקא קמי שמיא ליכא אלא משום דהוי זכר משונה או נקבה משונה ולדידן הוא דמספקא לן משום דתרי

מיעוטי כתיבי זכר ונקבה ואתא

. חד מיוייהו למומטוח למטוטי

ועהרו לו פתחים קטנים. הפחותים מארבעה כשאר מתים שלמים שבשרך על גבי קשבלא. פי׳ עור שלוק היה בעור דפום של עג א מיי פיג מהלי שומאת אדם ולורתו דכי נמי נשרף עליו לורתו וחתוך אברים ניכריס: אמר רב מומשום ואנדרוגינום כו'. להציל את שאר פתחים אבל להוציא הא אמרי׳ פותח טפח מוציא - קסבר רב דאנדרוגינוס ספק זכר ספק נקבה הוא דאי בריה הוא

לא יטמא לא בלובן ולא באודם אלא ודאי סבר ספקא הוא והא דפסיק רב בפרק הערל (יבמות דף פג.) כר' יוסי באנדרוגינוס לא כר' יוסי דמתני׳ דהתם דאמר מאכיל בחזה ושוק דוכר ודאי הוי אלא כרבי יוסי דברייתא דקאמר התם אנדרוגינום בריה בפני עלמו הוא ולא הכריעו בו חכמים לידע אם זכר אם נקבה ולאו בריה בעלמא הוא אלא כלומר ספקא וכן משמע לישנא דלא הכריעו והיינו כמו שסובר רב בשמעתין ובפ׳ בתרא דיומא (ד׳ עד.) דהאמר כל חלב לרבות כוי וחלי שיעור ופריך אינטריך קרא לרבויי ספקא ומשני דכוי בריה הוי (א) האי בריה הוי בריה ממש ולא ספקא והקשה רבינו שמואל בחור דתניא בתוספתא דמס׳ בכורי׳ [פ״ב] הריני נזיר שזה איש או אשה הרי הוא נזיר ר' יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עלמו הוא ולא יכלו חכמים להכריע אם איש או אשה אבל טומטום אינו כן אלא ספק איש או אשה ואי לר׳ יוסי אנדרוגינוס נמי ספק במאי פליגי ת"ק והוא ועוד מאי אבל טומטום אינו כן וי"ל דלעולם ספק הוא ולא דמי לספק טומטום דבטומטום לא שייך למיתני ביה ולא הכריעו חכמים דאין כולן שוין דלפעמים כשנקרע נמלא זכר ולפעמי׳ נקבה וספק שלו יכול להתברר אבל אנדרוגינום כולם או זכר או נקבה אבל לא הכריעו חכמים איזהו ונפקא מינה אם קידש טומטום אשה או נתקדשה ונקרע וגם לענין שופר אמרי׳ (ר״ה דף כט.) אנדרוגינום מוליא את מינו טומטום אינו מוליא לא מינו ולא שאינו מינו ולא פליג כ' יוסי את"ק אלא מפרש מילתיה דת"ק או כולה ר' יוסי היא אי נמי פליגי וקאמר כיון דלא הכריעו חכמים אינו נזיר דלא היה בדעתו להיות נזיר אח"כ הוי זכר ודאי או נקבה ודאית וכיון דלא הכריעו הוי לעולם ספק: שנאמר מוכר ועד נקבה וכר

ודאי בו'. תימה בשלמא טומטום אילטריך למעוטי כיון שיש טומטום שהוא זכר ויש טומטום שהוא נקבה ופטרו הכתוב כל זמן שהוא ספק כדממעט יי במעשר בהמה בקפן אחד מן המנוין לתוכו עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק ולעיל ש גבי ספק בהרת קדמה לשער לבן דדריש לה מקראי בשלהי נזיר (דף סה:) אבל אנדרוגינוס למה לריך למעוטי כיון דסבר רב דספק הוי

וכולן שוין קמי שמיא גליא אם זכר אם נקבה ואמאי ממעט ליה והכי פריך בבכורות בפ' על אלו מומין (דף מא: ושם) בסופו גבי הא דתניא כשהוא אומר למטה הזכר שאין ת"ל להוליא טומטום ואנדרוגינום ופריך מני אילימא ת"ק קסבר אנדרוגינוס ספקא הוא אלטריך קרא למעוטי ספקא וי"ל דהתם פריך שפיר דממעט אנדרוגינו' מהזכר יתירא

משלחו דכתיב גבי עולה ולהכי פריך אצטריך קרא למעוטי ספקא דכיון דקמי שמיא גליא אם נקבה הוי אמאי לריך למעוטי ואם זכר הוא 🗵 א למעוטי משום דמשונה משאר זכרים א"כ ש"מ דוכר הוא ולא ספק אבל הכא דכתיב מוכר ועד נקבה איכא למימר דממעט לה מטעם שהוא משונה והוי ספק משום דלא ידענא אי מזכר ממעט ליה והוי זכר או מנקבה ממעט ליה והוי נקבה ונראה לומר דחרי מיעוטי נינהו דהוי מלי למכחב מזכר ועד אדם או מנקבה ועד אדם ואתא חד לאנדרוגינוס וחד לטומטום אי נמי מההיא מיעוטא דממעטינן אנדרוגינוס ממעטינן נמי טומטום ולא נימא דתרי מיעוטי נינהו ואי מזכר ממעטינן להו איצטריך למכתב נקבה דלא נימא זכר למעוטי נקבה אתא או איפכא:

אנדרוגינוס הוא זכר ומיעטיה מזכר ונקבה למעוטי טומטום או נקבה הוי ומיעטיה מנקבה וזכר למעוטי טומטום והא דפריך בפ׳ אלו אנדרוגינוס הוא זכר ומיעטיה מזכר ונקבה למערטי טומטום או נקבה הוי ומיעטיה מנקבה דוכר למעוטי טומטום הזה דפריך בפי אמז מומין גבי אדרו אדרוגינוט אינוך קראל מעוטי ספיקא ולא אמרינן זמיעטיה משום דהוי זכר מעונה ייל דהם פריך שניי משום דוכר משונה הוי איצטריך קרא למעוטי ספיקא ואי מיעטיה משום דוכר משונה הוי אי"כ תיפשוט דוכר הוי ולא ספיקא איינ "י"ל דבלאו טומטום איצטריכי הני תרי מיעוטי לאנדרוגינוט דאי הזה כתיב זכר להודיה לא הזה ממעטינן מיניה אנדרוגינוט משום דמספקא לן דילמא נקבה הוא זוכר הזה מוקמינן לדרשא אחריתי זכן נמי אי הזה כתיב נקבה לחודה מכשיכין מיניה אנדרוגינוט משום דמספקא לן דילמא נקבה הוא זוכר הזה מוקמינן לדרשא אחריתי זכן נמי אי הזה כתיב נקבה לחודה אברכי תרוייהו ממה נפשך נתמעט אנדרוגינוט בין שהוא זכר בין שהוא נקבה ומיד לטומטום לחודיה צדכי תרוייהו למני מדין זכר אם אח"כ נמצא זכר (או נקבה) או מדין נקבה אם אח"כ נמצא נקבה וסבר רב הונא דשקולין הן

שהגדולים מצילין על הקטנים דקיי"ל מת פתחו בארבעה אם הוא בבית כל הפתחים טמחים ואם פתח פחות מארבעה טהור והני מילי

הטומאה ללד שני והכי אמרי׳ במס׳ ומהרו לו פתחים קשנים וקא דייקת מינה אהלות (פ"ג מ"ו) המת פתחו בארבעה מעמא דשלדו קיימת הא לאו הכי מהור בד"ח להציל את הפתחים אבל להוציא אדרבה דוק מינה להאי גיסא שלדו קיימת את הטומאה בפותח טפח: ר' הוא דמהרו לו פתחים קמנים הא לאו הכי יוחנן. דפליג עליה דריש לקיש דבעי למימר דמת שנתבלבלה לורתו פָתחים קטנים נמי שמאין דכל חד וחד חזי :טמא דאמר כמאן כר׳ אליעזר לאפוקי חד חד אבר א"ל רבינא לרב אשי ר' ברובע. רובע הקב: קטבלא. עור יוחנן דאמר כמאן כר' אליעזר ידתנן אפר שרופין ר"א אומר שיעור' ברובע היכי דמי מת שנשרף ושלדו קיימת אמר אביי כגון ששרפו על גבי קטבלא רבא אמר כגון ששרפו להתפור: דאיחרך על גבי אפודרים רבינא אמר יכגוו דאיחרכי אחרוכי ת"ר ייבהמפלת יד חתוכה ורגל חתוכה אמו שמא לידה ואין חוששין שמא מגוף אטום באו רב חסדא ורבה בר רב הוגא דאמרי תרוייהו אין נותנין לה ימי מוהר מ"מ אימא הרחיקה לידתה מתיב רב יוסף בהמפלת ואין ידוע מה הפילה תשב לזכר ולנקבה ואי ם"ב כל כהאי גוונא אימא הרחיקה לידתה לתני ולנדה אמר אביי אי תנא לנדה הוה אמִינא מביאה קרבן ואינו נאכל קמ"ל ידנאכל אמר רב הונא יהוציא עובר את ידו והחזירה אמו ממאה לידה שנאמר יויהי בלדתה ויתן יד מתיב רב יהודה הוציא עובר את ידו אין אמו חוששת לכל דבר אמר רב נחמן ילדידי מיפרשא לי מיניה דרב הונא לחוש חוששת ימי מוהר לא יהביגן לה עד דנפיק רוביה והא אין אמו חוששת לכל דבר קאמר אמר אביי אינה חוששת לכל דבר מראורייתא אבל ימדרבנן חוששת והא קרא קאמר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא: בתני מחמפלת מוממום ואנדרוגינום תשב לזכר ולנקבה מומטום וזכר אנדרוגינום וזכר תשב לזכר ולנקבה מוממום ונקבה אנדרוגינום ונקבה תשב לנקבה בלבד "יצא מחותך או מסורם משיצא רובו הרי הוא כילוד יצא כדרכו עד שיצא רוב ראשו ואיזהו רוב ראשו משיצא פרחתו: גמ' השתא מוממום לחודיה ואנדרוגינום לחודיה אמר תשב לזכר ולנקבה מוממום וזכר אנדרוגינום וזכר מיבעיא איצמריך מהָו רתימ' הואיל וא"ר יצחק יאשה מורעת תחל' יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה אימא מדהאי זכר האי נמי זכר קמ"ל אימא שניהם הזריעו בבת אחת זו זכר וזה נקבה אמר ר"ג אמר רב מומטום ואנדרוגינום שראו לובן או אודם אין חייבין על ביאת מקדש ואין שורפין עליהם את התרומה יראו לובן ואודם כאחד אין חייבין על ביאת מקדש אבל שורפין עליהם את התרומה שנאמר ימזכר ועד נקבה

שלוק וקשה ואינה נשרפת עם המת: אפודרא. אבן שייש. ותרוייהו כגון שעשויות בית קיבול ומחילות שחין העפר יכול איחרוכי. המת ולא נעשה אפר: אין נותניו לה ימי טוהר. דאע"ג דפשיטא לן דולד הוא: אימר הרחיקה לידמה. הרי כמה ימים שיצא רוב הולד לאברים וכבר עברו ימי טוהר שלה ולא ידעינן מאימת נמני: **ניתני** ולנדה. שכל דמים שתראה יהיו טמאים שלא יהיו לה ימי טוהר והכי איבעי ליה למיתני תשב לזכר ולנקבה ולנדה כלומר שבועיים דנקבה מטמאה בלא שום ראייה דדלמא נקבה הואי וימי טוהר לא יהיה לה שהרי כמה ימים שהתחילה לילד ויצא הרוב והיינו לנדה. ולקמן בהאי פירקא (דף ל.) מפרש למה החכר זכר שאם תראה לפוף ל"ד ותחזור ותראה ליום מ״א תהא מקולקלת עד יום מ״ח: הוה אמינא מביאה קרבן ואינו נאכל. דכיון דתני לנדה משמע דמספהא ליה אי ולד הוא אי לא קמ"ל מדלא תני לנדה אלא לזכר ולנקבה דודאי פשיטא לן דולד הוא ומביאה קרבן ונאכל ומיהו ימי טוהר לית לה אימר הרחיקה לידתה: ויתן יד. אלמא לידת יד קרויה לידה: והא קרא קאמר. רב הונא אלמא לידה דאורייתא קרי ליה: בותבר' לוכר ולנקבה. ימי טוהר לזכר וימי טומאה דנקבה: משב לנקבה בלבד. אפי׳ הוי טומטום זכר בתר נקבות אזלינן דכל ימי זכר בין לטומאה בין לטהרה מובלעים תוך של נקבה: מסורס. דרך מרגלותיו ולשון היפוך הוא כמו" סרס המקרא ודרשהו: גבו׳ איצטריך. אע"ג דטומטום לחודיה מספקינן בזכר ובנקבה היכא דאיתיליד זכר בהדיה נימא זכר הוא דמוכחא מילתא דהיא הזריעה תחילה קמ"ל: לובן. דומה לקרי: אודם. דומה לדם נדות: אין חייבין על ביאת מקדש. דלמא טהור הוא וקמייתי חולין בעזרה דחין זכר מטמח בחודם ואין נקבה מטמאה בלובן: ואין שורפין עליהם תרומה. אלא תולין כי חואי אודם איכא למימר זכר

ה) וב"מ ו: ו.ן, ע) ודף יט.ן,

תורה אור השלם

ן. ויהי בלדתה ויתן יד ותקח זְּיִרְיּרְ בְּלְ וְשִׁרּוֹ וְיִּתְּלְ וְ וַתְּמְּרוֹ הַמְּיַלְּדָת וְתְּקְשׁׁר על יְדוֹ שְׁנִי לְאמר זֶה יָצְא רִאשׁנְה: בראשית לח כח 2. מוּבְר עד נְקַבָה תְּשׁׁלְחוּר.

אל מחוץ למחנה תשלחום ולא יטמאו את מחניהם אשר אַנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם:

הגהות הב"ח

(A) תד"ה אמר וכו' דכוי ברים הוי ההיא ברי הוי: (ב) ד"ה שנאמר וכו' זכר הוא :ובא למעוטי

מוסף רש"י

ד חתוכה. מחותכת בלורתה בחיתוך חלבעות (לעיל יח.). אמו שמאה לידה. ומשב חומר זכר טהרה, דאמרינן הלך אחר הרוב ורוב נשים ולד מעליא ילדן אלא ורוג נשים וכד מענית יכדן מנת שנימו (מום). ואין חוששין שמא מגוף אטום באו. לומר לא יהיו לה ימי טוהר שמא אינו ולד, דדילמא מגוף אטום הא בא וקי"ל בהמפלת (כד.) דאינו ולד (שם). המפלת ואיז ידוע מה הפילה. אם זכר אם ידוע מה הפילה. אם זכר אם נקנה, אכל יודעת היא שהוא ולד, תשב לזכר ולנקבה. ימי טוהר דוכר וימי טומאה דנהבה לקחו רח.. **המפלת טומטום**. (כקמן פס.). המפלת טומטום. וכל זמן שלא נקרע מספקינן ליה נזכר וננקנה, ואנדרוגינוס. שיש לו זכרות ונקנות, תשב לזכר ולנקבה. ימי טוהר דוכר יימי טומאה דנקבה, שתטמא שבועיים משעת לידתה אפילו אם שפופים משעת פילוה מפילוה לא תראה דם, ומשבועיים ואילך משב על דמי טהרה אם תראה דם עד ארבעים ללידתה, דהיינו ל"ג ימי טוהר דוכר חסר ז מים שמנתה שבועיים לטומאה מספק (רשב"ם ב"ב קכדו). יצא מספק (רשב"ם ב"ב קכדו). יצא כדרכו. לאפוקי היכא דילא דרך מרגלומיו, דודאי לא חשיב ילוד עד יליחת רובו (בכורות מו:). עד שיצא רוב ראשו. מי שינא רוב ראשו הוי ילוד, דאפילו החזירו ולא נולד עד לאחר החזירו ונם נונד עד נחחר ק' ימים (בש"מ: עד למחר) חשיב ילוד מיום ראשון וחשבינן לה ימי טומאה וטהרה מיום כאשוו (שם).

תום' הרא"ש

אנדרוגינום וזכר מיבעיא איצטריך סד"א כר. והאי טעמא לא שייך אלא בטומטום ונקט אנדרוגינוס אטו טומטום: קמ"ל שניהם הורעו בבת אחת. אע"ג דהך מילתא שמעינן כבר לעיל ממתניתין דסנדל האיכא לעיל שינויא אחרינא שאם תלד נקבה קודם אחרינא שאם תלד נקבה קודם שקיעת החמה כו' דמנינן תחלת נדה מן הראשון ותחלת נדה מן האחרון: ראו לובן ואודם כאחת כו'. וסבירא ליה וארום כאוות כוי. וטביו אליה: דספק זכר ספק נקבה הוי הלכך שורפין עליו את התרומה דממה נפשך טמא ודאי אבל אי . בריה הוי אינו מטמא לא בלובן . ולא באודם ותימה דבפ׳ הערי רא באודם וחימה דכפי הערל משמי דסבריה הוי דתנן התם ר' יוסי ור"ש אומרים אומרים אומרים אודרוגינוס כהן שנשא בת ישראל מאכילה בתרומה וקאמר רב ליתא למתניתין יקאמו דב ליומא למובינין מקמי ברייתא דתניא ר' יוסי אומר אנדרוגינוס בריה בפני עצמה ולא הכריעו בו [חכמים]

דקאמר התם ^ר׳ יוסי דאנדרוגינוס בריה הוא לא שיהא בריה בפני עצמו לא זכר ולא נקבה דא״כ מאי לא הכריעו בו חכמים אלא ודאי דקאמה החם ר'יזסי דאנדרוגינוט בריה הוא כא שיהא בריה בפני צצמו כא זכר דרא נקבה דאיכ מאי כא הכריעו בו הכמים אא רדאי ספיקא בעלמא הוא והא דקאמר התם רב אנדרוגינוס חיבין עליו סקילה משני מקומות שנאמר ואת זכר לא תשכב משכבי אשה איזהו זכר שיש לו שני משכבות הרי ואומר זה אנדרוגינוס לא בשביל דחשיב ליה זכר ודאי אלא גזירת הכתוב הוא. וכן בפ׳ אותו ואת בנו דקאמר ר׳ יוסי כוי בריה בפני עצמו הוא ולא הכריעו בו חכמים אם חיה אם בהמה. ההיא בריה הוי נמי ספיקא מדקאמר בפ׳ כסוי הדם כוי אין שוחטין אותו ביו״ט ואם שחטו אין מכסין את דמו ואי בריה ממש קאמר שאינו לא חיה ולא בהמה א״כ לא שייך ביה כסוי אלא ודאי ספיקא הוי וכן מוכח לשון הכריעו אבל בריה דפ׳ בתרא דיומא הוי בריה ממש דקאמר התם כל חלב לרבות כוי ופריך כוי

הוא ואין אודם מטמא בו ואי חואי לובן איכא למימר נקבה היא ואין

לובן מטמא בה הילכך תולין: ראו אודם ולובן כאחד. דממ"נ טמא

הפ״ה לענין טומאת ביאת מקדש פטירי מקרבן כדמפרש טעמא: